

tenebris et de umbra mortis. **C**hristus enim per sanguinez testamēti nos liberauit et eduxit de morte ad vitam. et de tenebris ad lucē. **D**ebem⁹ igit̃ modo resurgere ad nouā vitā et sicut x̃ps resurrexit a mortuis. sic et nos in nouitate vite ambulemus. **C**hristus liberauit nos de manu Pharaonis et introduxit nos in terrā repromissionis. et in signuz huius māducat̃ mō pasca. q̃ mō liberati sum⁹. **E**t ideo debem⁹ celebrare pasca. debemus facere transitū et inchoare nouā vitā. et nō redire in egyptuz. **N**ullus sit falsus proditor. **I**sta tria sunt necessaria cuilibet penitenti. sc̃z q̃ displiceat sibi peccatū suuz. et parat⁹ sit cauere de peccato cū adiutorio spiritus sancti. et q̃ patus sit satisfacere p modulo possibilitatis sue. et pponat nunq̃ peccatū iterare. **P**s. Multiplicate sunt infirmitates eoz. postea accelerauerūt. **E**t hec est cōsummatio verborū p que semp pformari debemus cum x̃po et refici vt cū x̃po pueniam⁹ ad eternam refectiōem. **Q**uā nobis et vobis p̃stare dignet̃ x̃ps filius dei Amen.

Finiunt sermones de decem mandatis quos sanct⁹ Bonauentura de ordine fratrum minorū parisi⁹ p̃dicauit ad clerum.

Incipit libellus apologetic⁹. id est. excusatorius sancti Bonauenture.

Questio

Reter hoc q̃

Purripit clerici elemosinas que ip̃s darent si vos nō essetis. cōquerunt q̃ detrahatis eis in p̃lo. **E**t cōfundatis eos in p̃dicatiōibz vestris. vicia eoz. p̃alādo. **I**nsup q̃ suadeatis hoibz ne cōfiteant̃ eis. **E**t ne dent eis oblatiōes et alia que deberēt cū ip̃i sint pot̃ q̃ vos q̃ p̃ aīabz eoz sunt rationē dño reddituri.

Responsio ad ista s̃m ordinem

Ontia q̃ ip̃is iure debent̃ in oblatiōibz et decimis et alijs. vel de approbata eis p̃suetudine dari solēt a p̃lo nos pot̃ suadem⁹ eis dari q̃ impediāmus imo hortamur p̃lm̃ eis ista nō subtrahere. nec in alios etiā pios vsus erogare. et ius suum cuiq̃ tribuere. etiā peccatori. **S**i aut̃ q̃nq̃ querūt p̃siliū vbi s̃m deū meli⁹ sit dare elemosynā ad quā nō tenēt̃ ex debito. **D**

im⁹ libere q̃ ibi sit meli⁹ vbi vel maior est ṽdigētia vel maior deo honor exhibet. et ip̃is dantibz exinde efficaciora orōnū suffragia puenire credunt. vel q̃ ip̃oz duotio ad b̃nfaciendū p̃ deo feruent⁹ inclināt. **Q**uānt̃ plebanis suis p̃fiteant̃ vt debēt suadem⁹ etiā his qui nobis p̃fessi fuerint vt agnoscat̃ eoz cōsciētias q̃s regere debēt vt sciāt q̃bz exhibere vel negare debeāt ecclesiastica sacramēta nisi forte tales sint aliq̃ a quibz p̃hibeant̃ canones sacramēta req̃ri vt suspēsi ab officio. vel irregulares. vel ius ligādī et soluedī non habētes. vel p̃ q̃s aīe magis irretunt̃ peccati laqueis q̃ purgent̃. de q̃bz nō est nūc vltorius p̃sequendū. **Q**uānt̃ detrahant̃ eis. et p̃fundant̃ eos in populo. nō oportet q̃ nob̃ hoc imponāt singulr. cū ip̃i nō abscondant scelera sua. **S**z p̃ facti euidentiā omnibz ea p̃alenz nobis et tacentibz om̃ibz ingerant̃ inde materiā detrahēdi. **U**tinā nos soli ea sciremus. **U**tinā ita essent occulta eoz peccata q̃ nobis ea p̃dere volentibz nō crederet̃ et mendaciū et detractōnis a populo argueremur. **N**ūc aut̃ tāti et tā apti sunt multorū excelsus q̃ layci arguūt nos. cū alioz vicia i p̃dicatiōe tāgam⁹. q̃re tā enormia et apta et m̃ta et magis nociua clericorū scelera nō rephēdam⁹. cū nō debeat p̃sonaz eē acceptio ap̃d veritatis doctorem. nec p̃ timore vel fauore debeat aptā p̃tate tacere. et h̃ grau⁹ redarguere qd̃ est nociu⁹. et q̃ deus magis offenditur in quocūq̃. **I**n est q̃ p̃ hoc cogimur interdū aliqd̃ de clericorū excessibz tangere. ne putemur ex timore tacere. vel ex puato fauore q̃si cū ip̃is p̃ laycos parit̃ p̃spirauerimus et vt layci equanimi⁹ ferant̃ si eos corripim⁹ videntes q̃ nec clericis parcim⁹. et maxime vt veritas euāgelij seruetur. que omnū peccata detestat̃. ne aliter putarent simplices q̃ peccata nō essent deo odibilia que nō audirent in clericis rephēdi. et stulte muliercule putarent non esse illicitum cū ip̃is peccare sicut aliquibus earū notum est ab eis fuisse persuasum. **Q**uānt̃ non nitamur eos in p̃dicatiōe cōfundere. nec populo eos odibiles reddere potest ex hoc patenter agnosci q̃ multos eorum defectus scimus et dissimulam⁹. nec populo p̃opalam⁹ expresse parcentes eis dē. **L**um et si non in omnibus tamen in pluribus eoz plures reperiantur per q̃s fierent despecti p̃lo si vellem⁹ eos publice p̃dicare. et hos caute tace⁹ his d̃ causis

Apologeticus

Una propter pacē et reuerentiā cleri. ne laycos contra clericos puocem⁹ ad discordiā cū pace clericū et etiā edificatiōe populī a deo et a sede apostolica specialiter missi sumus.

Secūda q̄ nō possem⁹ tñ p̄ hoc emendare eos. nec haberem⁹ alios meliores qui eis mox substituerent si isti omnes qui sunt reprehensibiles abijcerent. et est minus malū ali quo modo hñe istos q̄ nullos. maxime cuz ep̄i et prelati nō intenderent substituere meliores. Tercia q̄ deserimus in hoc bonis qui sunt inter eos. et si pauci sint qui cuz ceteris p̄funderent. cū rudis popul⁹ sine discretionē bonos et malos p̄sequi inciperet et odire. Quarta et quasi p̄cipua. ne si popul⁹ p̄deret omnino fidē in clericis. heretici insurgerent et attraherēt sibi populū q̄ si ones destitutas pastorib⁹. et facerent eos hereticos gloriātes q̄ nostro quasi testimonio. tam viles essent clerici q̄ nullus eis obedire deberet. nec doctrinā eorū curare. Omnis em̄ hereticorū intentio ad hoc tēdit q̄ spreto clerico eis credat. et ad hoc nō conuenit nos ipso esse coopatores qui potius debem⁹ contra eos quasi lupos rapaces clerico et ecclesie esse p̄pugnatores. contra eorū versutias populū p̄muniendo errores ipsoꝝ veritatē testimonijs ex scripturis autenticis p̄futando. Quinta q̄ lucra animarū que querim⁹ melius p̄mouem⁹ cum beniuolētia cleri et assensu. quos si indiscrete agendo exacerbamus. cū nō possemus contra eos cōmuniter p̄ualere. p̄hiberent nos animarū p̄desse p̄dicando et p̄fessiōes audiendo. Et sic salus multarū animarū impediret et fieret q̄ si scissio in ecclesia. dū clerici nos quasi reprobos p̄sequi inciperēt. et layci aut nobis aut ip̄is fauētes alteros despicerēt et eis credere recusarent. Et cū nō possemus eos qui nobis fauerunt defendere a clero quin eos nobiscū p̄sequerent et excōmunicarēt. tandē omnes nos desererēt. et ex odio nostri doctrinā nostram clerici infamarēt. et sic hereticis q̄ modo nos timent aditus ad subuersiōe fidei lūm sine p̄radictiōe pateret. sicut lupis vbi canes nō metuūt et pastores sūt desides datur audacia oues inuadēdi. His em̄ essent isti ordines in ecclesia q̄ ex officio p̄dicatiōis et p̄fessionis fideles illuminat. cito plurimi efficerent heretici in his terris. vbi tā pauci inueniunt clerici in sacra scriptura periti cum nescirent hereticorū versutijs obuiare. Imo

ip̄i clerici cito ab hereticis subuerterent per callidas expositiōes scripture in quibus nescirent eorū dephendere fallacias. vel p̄missiōes seducerēt eos sp̄dentes q̄ magni fierent inter ip̄os. Et cū laycos attraherēt clerici. etiā potius adhererent eis q̄ soli relicti perirēt inopia. cū null⁹ curarēt eos nec darēt eis oblatiōes vel decimas. aut certe p̄secutionib⁹ eorū exterminarent cum iā haberēt laycos adiutores contra clerū. sicut modo clerici hereticos p̄sequunt. His ergo de causis et alijs vt multa mala vitent vtili⁹ iudicamus tacere quedā mala clericorū q̄ p̄lo p̄dere vbi sine scandalo possumus enitare vt sunt ista. Quicūq̄ bz plures ecclesias curam animarū habētes sine dispensatiōe apostolica omnes vacāt ip̄o iure p̄ter vltimam. et nullū ius habet in alijs ligandi vltoluendi nec eius vicarius. nec aliquos inde reddit⁹ p̄cipiendi. Itē illegitime natus nullū ius habet in beneficio curā animarū habente.

Itē qui recipit ecclesiā p̄ quacūq̄ symoniam. Itē qui recipit ecclesiā ab eo q̄ non habet vix ius cōferendi eam. Omnis notorius fornicator cui⁹ criminis testis ē populus. iure taxatur. siue in domo sua teneat fornicariā siue extra. vel vnaꝝ habeat vlt plures. est ip̄o iure suspensus ab officio ita q̄ subditi nō debent ei⁹ missam audire. nec cōfiteri ei. nec alia ab eo sacramēta recipere. nec potest eos excōmunicare nec absoluerē. Item si suspensus celebrat et officiat ecclesiam. vel quicūq̄ excōmunicatiōe ligatus seu recipit ordines clericale aut i eo solēnter ministravit factus est irregularis. et non potest exercere officium clericale. etiā si iā fornicari cessauit vlt ab excōmunicatiōe absolutus fuerit. nisi cū eo sup irregularitate cōtracta p̄ sedē apostolicam dispēset. maxime si a iudice suspensio nis sn̄a fuit lata. Hm̄ōi autē sn̄e iā sepe feruntur i clericos ab officialib⁹ et archidiaconis et iudicib⁹ ordinarijs vlt delegat⁹. et paz curāt a multis. Videm⁹ i terr⁹ istis tot esse impitōs iā clericos i his q̄ ad regimē p̄tinent aiaz. bz forte i grāmatica vlt alia scia sint instructi. q̄ vbi centū vlt p̄les plebani et vicariū p̄ueniunt vix pauci sint q̄ de sciāt aiaz suas vel alia q̄ ad salutē sunt necessaria in his p̄ scripturaz sciaz expedire. Et talib⁹ impitis nō deberēt eorū subditi confiteri. p̄pter periculū ne forte ex ignorantia relinquant eos in statu damnatiōis docēdo nō esse peccatū qd̄ est mortale

peccatū. aut nō ostendēdo formā debitam
satisfactionis de peccato confesso. vbi certa
forma satisfactōis est necessaria. vt de resti-
tutionibz rez illicite acq̄sitarz. certis locz vel
p̄sonis vel heredibz faciēdis vbi mlti sedu-
cunt. Scim⁹ etiā q̄ q̄ sciētē i mortali pec-
cato positus celebrat missam. qualibet vice
mortaliē z grauit peccat. z quantū in ip̄o est
rursū christū crucifigit quē p̄ denarijs q̄s
sibi sperat offerri. z illicite z indignē contre-
ctat. Qui ergo offert ei quē talē esse p̄sumit
vel scit z rogat eū missam celebrare. facit eū
christo tantā inferre p̄umeliā vt eum indi-
gne cōtrectet z peccat mortaliter. Sed q̄ fa-
cit aliq̄ peccare mortaliter. ip̄e peccat. vbi
ignorantia nō excusat. z fm̄ ista si nullus of-
ferret vel audiret missas eoz qui illicite cele-
brant. cessarēt a celebratiōe vel corrigerent
vitā suam. z sic multa peccata obmitterent.

Mulci etiā inordinate excomunicātes i-
cidunt penā suspēnsionis z irregularitatis et
p̄ alios act⁹ plures inobedientie merent⁹ su-
spēnsi ab officio. z inefficax fit eoz auctori-
tas in subditos suos. Scim⁹ etiā q̄ qui-
est in peccato mortali cū sibi deus iratus sit
nō placat eū p̄ alio peccatore. Ergo oratio
clerici in peccato positi inefficax est sibi z ali-
io qui offerūt ei elemosynas vt oret p̄ illis.

Itē cleric⁹ lubricus van⁹ z male expēdēs
res ecclie. quo plura habuerit plus peccat.
S; qui illi dant oblatiōes z alia. p̄mouent
eū ad ampli⁹ peccandū. expedit ḡ ei nō dari.

Itē qui recipit p̄cium opis alicui⁹ z non-
deseruit. male recipit. S; clericus habēs cu-
ram animaz z nō faciēs que debz eisdē in do-
ctrina salutis z bono exēplo z efficaci orōne
z debita correctiōe. z in alijs. peccat recipien-
do stipēdia ecclesiastica. que nō deseruit vt
debet. Ergo nō deberēt ei dari. ne dare oc-
casio peccati. Q; paucissimi autē in terr⁹ istis
iam rep̄iant q̄ debito modo p̄sint animabz
cōmissis. nimis est miserabile q̄ aut ex dese-
ctu iuris aut sciētie aut vite aut diligētie cir-
ca eas. aut libere executōnis officij sui nihil
habeāt rep̄hēnsibile. z q̄ eos tali officio red-
dat indignos. Quomō vero tota ecclesia p̄
mala exēpla clericoz z auariciā corrumpat
z negligentia deformet z a statu debito
elonget z quorū bona negligant p̄ munduz.
que vix alijs sufficit estimare. Nec z plura
alia cū vera esse scimus. z tamen ea populo

nō apte p̄dicemus. nō debem⁹ a clero iudica-
ri q̄ cōfusiōni eoz intendam⁹. z eos populo
studeam⁹ odibiles facere. s; magis si habe-
rent intelligentiā agnoscerēt q̄ntuz eos ho-
noram⁹ z deserimus talia subtriccōdo p̄ cau-
sas supra notatas. Ideo tamē securius ista
dissimulam⁹ q̄ nec clericoz nec laicoz cura
nob̄ ita cōmissa est vt de ip̄is teneamur red-
dere rōnem sic plari ip̄soz ad quos spectat
eoz cōrectio. nisi inquantū ex libera chari-
tate p̄sideram⁹ eis p̄desse. Unde possumus
tacere z loqui que fm̄ deū z nobis z alijs ex-
pedire videmus cuz nihil a nobis amplius
requirat. Vicia autē laicorū liberius argui-
mus. quia z patienti⁹ sustinēt z nesciunt lit-
teras quibz instruant⁹ quid debeant cauere
vel facere. z min⁹ periculū sequit⁹ si eozum in-
publico p̄alenti⁹ excessus z facilius emēden-
tur. Clericis autē possum⁹ in capitulis suis
om̄ia picula sua in sermonibz literalibz se-
orsum ostēdere cū reuerentia charitatis z ma-
turtate benigna. et sic magis p̄ficim⁹ apud
eos. **Q.** // Cū ergo non sitis iudices de-
ricoz vel laicorū. nec ad vos spectet eos re-
darguere vl̄ corrigere. sed ad suos tm̄ recto-
res. quid vsurpat⁹ vobis iuris. etiā si cause
p̄dicte nō essent vt alicui⁹ vicia publice rep̄-
hendatis. sicut sepe tangitis in p̄dicatiōe vi-
cia quozūlibet laicoz clericoz z religiosozū.
cum p̄dicator nō debeat arguēdo descende-
re ad species peccatoz. sed in genere solū oñ-
dere vicia z virtutes. z nullum notabilē cō-
fūdere corā populo peccata sua publice ob-
iurgando alijs in scandalum. **R.** In-
telligentibz cōstat q̄ multū differūt actio iu-
dicis z doctoris. Iudex enim ad quem spe-
ctat correctio delinquentiū subditorum. de-
bet inuestigare. excessus delinquentiū audi-
re. testes recipere. peccantez citare. crimina
contra ip̄m p̄posita ei obijcere. negantē con-
uincere. conuictū vel cōfessum punire. cōtu-
macem ampli⁹ vt magis terreat artare z co-
gere ad satisfactiōē. etiā inuitū. Cum ergo
formā istā om̄ino nō teneam⁹ in p̄dicando.
nō vsurpam⁹ nec iudicis officij iudicantis
sup̄ aliq̄. s; imitamur tm̄ formā doctoris.
Doctor enim seu p̄dicator q̄ diuersi generis
auditozes dz instruere vt p̄tutes magis red-
dat p̄mēdabiles necessarias ad salutē. vicia
his opposita q̄ sint nociua z detestabilia oñ-
dit. Et quibzsdā generibz boiū quedam
vicia sunt magis vsitata. vt mercatoribus

Apologeticus

frans et mendacia. Inlicitis rapina et incedia
et ita de alijs necesse est quod propter generalem in
structionem quodlibet genus hominum specialiter ar
guat et moneat sibi specialiter insidiaria vicia
cauere. sicut medicus egros diuersis infirmi
tibus laborantes docet a sibi magis noxijs ci
bis et alijs abstinere. **N**ihil enim prodesset infir
mis si diceret. caute ab omnibus cibis nociuis
generaliter nisi specificarum in qualibet passi
one quid illi specialiter noxiu[m] esset. aut proficuum
sanitati. **Q**uod autem dicitur quod predicator debeat in gene
re omnes arguere peccantes et non descendere ad
spem. hoc est intelligendum de notabili specifi
catione personarum non vicioz vel statuum vel offi
ciorum que non possunt proprie describi sine ex
pressionem officij vel statuum illorum qui in h[uius] speci
aliter offendere consueuerunt. **P**otest enim sic
progrue generaliter dici. vos artifices peccatis
frequenter in hoc. et vos milites in hoc. et vos
religiosi in isto. vos clerici in illo. et sic de alijs
si sunt ibi plures de quolibet genere illorum
ad quos loquitur. sine nullum vel quod sibi conscius ta
lis peccati compungat et in se profundat. et nullum
specialiter notabilis de hoc reddat quem fa
cti euidentia alias non facit notabile. vel qui
seipsum non potest esse reum sibi ascribendo specia
liter cum murmure. quod generaliter dictum con
stat iuxta illud poete. **C**onsecutus sui de se pu
rat omnia dici. **C**orrectioni enim et edificationi
tamen debet intendere doctor fidelis. non confusio
ni vel infamiationi alicuius presentis vel absen
tis. **U**bi quisque presumit quod aliquis specialiter
de peccato proprio incognito alij. ex predicatione red
datur notabilis. vnde potest oriri grauam et
scandalum. melius est tacere et alia edificatoria
magis loqui. **Q**ui vero facere consuevit petrarum
um. aut pretiosum. aut inuidum. aut imprudem
tem se demonstrat. aut vane glorie cupidum.
quod cum non aliunde esset acceptum apud homines.
ex aliorum infamia gloriam sibi querit. **Q**uem con
fundendo exaspas. hunc tardius edificas. ran
coris aculeo vulneras. **Q**uod cum in predi
catione et professione audienda multa sit discre
tio necessaria et peritia scripturarum. quare ad
hec officia tam iuuenes ut videtur et immaturos
promouet. quod et sibi et alijs aliquando minus profuit. et
fortasse etiam obsunt. cum in clericis alijs h[uius] rep[re]s
bendere soleatis aiaz rectoribus. **R**. **L**icet enim aliquando iunior litteratior sit et magis
discretus sit quam senior. et facies iuuenilis sepius
maioris celeritate. et mox maturitas etatis
defectum suppleat in plerisque tamen etiam propter hoc

aliquoties ad hec officia promouemur iuniores
ut interim discant per exercitium. quod cum vident se
ad h[uius] officia assumptos. diligentius student. quam
alias forte seniores essent in studendo et ma
nus proficerent. **V**nde etiam obest si minus ad
huc profecti sunt dum viuunt adhuc seniores quam eos
possunt informare et corrigere et defectus illorum in
prolijs supplere. quam si illi deficerent penitus et ne
mo eos tunc sciret instruere si tunc primo exer
citari deberent. **T**ot etiam sunt requireres a no
bis predicationes et professiones et consilia quam seni
ores non sufficiunt omnibus satisfacere. id oportet
ter nos de iunioribus alijs qui sperant idonei
promouere qui omnino seniorum subleuent. et pe
tentibus satisfaciunt putant sciunt. **Q**uis nullum sci
enter promoueamus quem non speremus idoneum
Tamen aliquando alijs propter voluntatem nostram
minus efficiunt utilis. quod multa sunt que ad ido
neitatem tanti officij requirunt. et facis est diffi
cile hec omnia simul in omnibus reperiri. **Q**

Que sunt ergo necessaria illi qui ad predi
cationis et professionis officium est assumendus.

R. **U**t ad hoc sit idoneus propter abilita
tem illam quam conferat gratia. que etiam est efficacior
omnibus. que non in nostra potestate consistunt
sed in beneplacito dei singulis. putant vult dona
sua diuides. ista considerare in promouendis so
lemus ad hec officia. **P**rimo quod sit competens
etatis. non multum a tricesimo distans an
no. quod que sunt a pueris puerilia reputantur.

Secundo quod non sit etiam facie et moribus pue
rilis. quod ista multum minuunt auctoritatem apud
homines tam dictorum quam factorum. **T**ertio quod non
sit valde notabiliter deformis in corpore. vide
licet nimis breuis. vel crassus. vel gibbus. vel
aliter turpiter deformatus. ne per hoc eius predi
catio despectus et risui habere. **Q**uarto quod
non sit etiam valde debilis corpore cum ex hoc la
bores huius officij exequi viriliter non vale
ret. **Q**uinto quod sit competens facundie. ut pos
sit ea que debet. proponere sine fastidio audito
rum. **S**exto quod sit saltem in gramatica et sa
cra scriptura tam sufficienter instructus quam sine
errore vel confusione sciat coram populo et cle
ro proponere veritatem. et in prolijs competenter sa
tisfacere requirere de causis necessarijs. et
in confessione de penitentibus iniungendis im
ponendis. **S**eptimo quod sit talis in vita et in
moribus quam de ipso et fratres interioris et alij exte
rius nihil videant vel audiant per quod doctrina
predicationis eius apud audientes quo modo
vilescat. **N**am cuius vita despiciatur. restat ut eius

etiā p̄dicatio p̄tēnat. **O**ctauo q̄ etiā natu-
rali t̄m polleat industria q̄ p̄ fatuā simplici-
tate nō reddat p̄tēptibile qd̄ p̄ acq̄sita sciam
apprehēdit vt sciat se honeste gerere inter ho-
mines z prudēter in oibz se h̄re. **N**ono q̄
nō sit min⁹ ad h̄ volūtari⁹ vt si ad h̄ motu p̄-
prio nō trahit saltē p̄pter obediētiam bonū p̄-
cipio salutē intēdere p̄dicādo p̄sulēdo z cō-
fessioēs audiēdo z alios edificādo nō p̄tētio
se recuset. **G**regorius. **Q**uō mēs volūtariē n̄ re-
cipit. p̄grue nō disponit. **S**ic multi scrōz of-
ficiū q̄ p̄desse debebāt p̄mis. humilitē refu-
giebāt. z t̄m ad h̄ tracti p̄ obediētiam solite
adimplebāt vt moyses hieremias z alij plu-
res noui z veteris testamēti doctores. **D**is-
donis ornato si gr̄a affuerit p̄t z d̄z imponi
officiū p̄dicatiōis p̄fessioēs in ordine vbi fu-
erit necessariū. **Q**ui p̄o alios nō idoneos p̄-
puata societate p̄mouēt. ordini p̄fusionem z
aiabz nocumētū z ip̄is p̄motz detrimētū z si-
bimet culpā nō puā p̄curāt. cū negligētie i-
utiliū z impitōz tā in p̄silijz incautē q̄ i ab-
solutiōibz inefficaciū z i alijs nocumētis aia-
rum ab eis q̄ tales p̄mouēt merito req̄rant.
Tales em̄ i multis sepe possunt offendere vlt̄
scādalizare. dū nō dicēda p̄lo p̄dicāt. vlt̄ fal-
sa docēdo errorē inducūt. vlt̄ alie forte min⁹
cōposite se habēdo. **I**tē in p̄fessione forte ne-
sciūt p̄ficētes debito mō instruere. nec inter-
pctā grauiā z leuiā distinguere. z aut faciūt
ex nimio rigore despare. aut cuz adhuc i sta-
tu dānatiōis sunt dant eis spem d̄ saluatiōe
z indulgēt eis corp⁹ d̄ni recipe. **E**t maxie cir-
ca rez iniustaz acq̄sitiōz vel restitutiōz multi
seducunt. dū nō inforz māt q̄ sit iniusta p̄qui-
sitiō. vel q̄liter pure restituāt q̄bz debēt. **E**t
moribz etiā q̄rundā z vita p̄dicantiū vilescit
sepe doctrina p̄boz. dū alta docēt p̄bo p̄di-
catiōis. s̄z min⁹ edificatoriā oñdunt exēplo
actiōis. **U**n diligētī examinatōne indiget q̄
debz esse doctor i medicina corpōz. **I**ta ml̄
ta p̄sideratōe op⁹ est si sit idone⁹ q̄ d̄z esse do-
ctor z medic⁹ aiaz. cū sint subtiliores z picu-
losiores z incurabiliores morbi p̄ctōz. q̄z
passiones corpaliū infirmitatū. **I**lli p̄o q̄ se
ad h̄ officia impudentē ingerūt indignātes
si ad ea tardi⁹ p̄mouent q̄z sint imprudētes
p̄pēdere nolūt aut nesciūt z eoip̄o se ad hoc
oñdūt z reddūt indignos. **N**am si digni fue-
rint z idonei nō debēt se ad hoc ingerere s̄z
modeste expectare q̄usq̄ p̄ inspiratiōem dei
a p̄latiis suis z fratribz ad h̄ suo tpe assumāt

Si aut̄ indigni vel nōdū idonei. tunc si
se ingerūt. **P**rimo quidē temerarij sūt q̄ aū-
q̄ vocent ad t̄m officium currere p̄sumunt
Hiere. **I**pi currebāt cū ego nō mitterē eos
scz p̄dicare. **R**oy. **Q**uō p̄dicabūt nisi mittāt
Heb. **N**ec quisq̄ sumit sibi honorē s̄z q̄ vo-
cat a deo tāq̄z aaron zē. **C**hris̄ dicit **J**oh. **N**e-
q̄ em̄ a meip̄o veni s̄z ille me misit. s. pater.

Secūdo supbi q̄z scipos reputāt dignos
z idoneos. ad qd̄ forte nec de⁹ nec fratres vlt̄
p̄lati sui indicāt eos idoneos. sicut chore q̄
voluit sibi sacerdotium vēdicare. **T**ertio
stulti. q̄z cū talia officia sint occasio tēptatiōis
p̄ inanē gl̄iam. auariciā. luxuriā. noxiā liber-
tate z interne deuotiōis extinctionē. et alia
plura picula q̄ ip̄i met se talibz incaute inge-
runt. nimis stulte se tātis piculis sine neces-
sitate exponūt. cū fugere magis deberēt a pe-
riculo q̄z illud appetere. nesciētes q̄ exitu bel-
lum qd̄ sibi cōcitant finiat. **Q**uarto nō ca-
rent ranore inuidie. vel p̄tra eos q̄ ad h̄ offi-
cia eos p̄mouere possunt z nō faciūt. vlt̄ qui
forte impediuērūt. ipurātes illoz malinole-
tie magis q̄z sue insufficiētie. q̄ nō p̄mouent
cū ip̄i sibi videant ad h̄ digniores q̄z illi vlt̄ il-
li quos vidēt iā p̄motos esse. q̄bz in scientia
z alijs se reputāt aptiores. **R.** **C**ū pru-
dentū sit nō leuiter retractare q̄ faciūt s̄z aū-
diligētē deliberare faciēda. ne postea opoz
teat renouare. z vos toties mutetis p̄latos
ordinis. videm̄ aut̄ incōsiderate cōstituere
inutiles ad t̄m officium. aut sine rōe viles de-
icere. qd̄ est signū incōstantie z ipatiētie. q̄n̄
possitis pati rectores idoneos q̄z iniuriose
abijciūt. aut q̄ in officio ita pueri fiāt q̄ me-
rito nō debeāt in eo diuti⁹ tolerari. aut q̄ taz
paucos habeatis in ordine. p̄ officio regimi-
nis idoneos q̄z sp̄ q̄ritio meliores. **R.**

Sic supra de officijs z p̄fessioibz dictum
est p̄les p̄ditōes ad h̄ fore necessaria. ita de
officio regim̄is aiaz est tenēdū. **R**eq̄rit em̄
in p̄lato etat⁹ maturitas. **D**onestā admodū
p̄sonalitas. **V**ite irrep̄hēnsibilitas. **Q**uarto
q̄ nō sit idiota in l̄raz scia. **Q**uinto q̄ sit di-
sceret⁹ z puid⁹ ex naturali industria. **S**exto
q̄ sit zelator iusticie z ordis discipline. **S**e-
ptimo q̄ sit tractabil⁹ p̄ mānētudis lenita-
tē. **O**ctauo q̄ sit cōpassiū pietate fraterna.
Nono q̄ sit deuot⁹ h̄ns orōis vsuz z fiducia-
liter agēs cū deo. **D**ecimo ex gustū interne
dulcedis ei⁹ z exp̄imēto crebre exauditiōis.
q̄ sp̄ in officio esse se doleat. z t̄m cū ad h̄ com-

occasione pl^o infirmādi materia ministrat. z
 iō necesse est vt p̄caueant talia q̄ ip̄is nocēat
 z alios scādalizāt ne postea emēdari nō va/
 leat qd̄ in p̄ncipio facil^o p̄cauet. **U**til^o Peri
 am est hoībo ciuitatē vbi fr̄es morant^o q̄ i di/
 uersis locis a se diiunct^o eis religiosi morēt^o
 q̄ in vno angulo plures manerēt alia p̄
 inanis remaneat. p̄ q̄z vicinitatē possent spi/
 ritualiter p̄solari. **Q**si forte tales forēt re/
 ligiosi q̄ apud nos habitare vellēt p̄ q̄s nō
 edificarēt fideles s̄z pot^o scandalizarentur.
 tūc oīno expedit q̄ non sint nobis vicini. ne
 forte ip̄oz insolētie nobis aliq̄n ascriberent^o
 aut nesciret an ad eos vel ad nos latent in/
 trarēt p̄fōe suspecte. aut certe ip̄oz dissolutō
 fieret aliq̄n nouicijs n̄ris tēp̄atōis occasio. l̄
 etiā alijs cā in q̄tudinīs z impedimētū i stu/
 dio sp̄iali. **S**i autē qdā infirmi aliq̄n do/
 lerent cū forte viderēt alijs religiosi largio
 res elemosynas dari q̄s sibi. z ex hac inuidia
 torq̄rent de vicinitate illoz. hoc nec proba/
 mus nec oīno negam^o. s̄z nō est n̄ra intentio
 p̄pter h̄ p̄dicto vti p̄uilegio s̄z pot^o p̄p̄t causaf
 aīn positas. z si que alie possunt rōnabiles i/
 ueniri. **Q**uā vnicuiq̄ liberū sit vestez
 suā formare. put vult. z de p̄ano seu colore q̄
 liber. videm^o valde iniuriari q̄b̄sdā religi/
 osis viris vel feminis. phibēdo ne deferant
 vestes in colore vel forma habitui vestro cō/
 formes. **R**. **V**ultis de causis habituz
 nostz alios ferre nō sustinem^o. z p̄ p̄uilegiū
 apl̄icū oībz inbibem^o. **U**na cā qz cū sim^o ex/
 p̄fessioe regule mēdicantes. si sub nostro ha/
 bitu diuersi hīnc inde mēdicarēt hoīes q̄ tā
 illis elemosynā dedissent. z nos vel aliū in si/
 mili habitu itez supuenirēt. putarēt q̄ idēz
 ex auaricia itez peteret z scandalizarent^o de
 ip̄is vel de nobis q̄ nimis eos petēdo ḡua/
 remus. **I**tē cū putarēt nob dedisse qd̄ ali/
 is nobis silibz dederūt. q̄ inter habit^o nesci/
 rent discernere recusarēt nob itez dare ele/
 mosynā. z sic nihil acq̄rere possem^o z p̄rem^o
Itē cū multi intelligerēt q̄ hoīes magis
 diligerēt nos z libent^o nobis subuenirēt q̄s
 alijs. sub habitu n̄ro p̄ terras discurrerēt. et
 qd̄ nob dandū esset ip̄i p̄riperent fraudulēt^o
 z peccarēt. z nos fraudarem^o z hoīes gra/
 uarent. **A**lia causa qz cū p̄ edificatōe eccl̄ie
 specialiter missi sim^o. si sub nostro hītu aliuf
 aliquo p̄cō scandalizaret hoīes. vt nos tali/
 ter infamaret vel suā sic nequiciā p̄tegerz cū
 reiecto habitu nostro nō agnosceret. s̄z frat

ordinis nostri putaret^o h̄ fecisse. eccl̄ia nō ha/
 beret de nob edificatōem s̄z scandalū. z nos
 frequētes exinde p̄fusions pateremur. cuz
 multa silia attēptaret. sic cōperim^o aliq̄tens
 esse factū. **I**tē posset heretic^o aliq̄s s̄b no/
 stro habitu in locis oportunitis docere here/
 sim vt sic ei q̄si p̄bato fratri ord̄is nostri cre/
 deret vel nos similit^o infamaret. **I**tem si
 forte aliq̄n ex n̄ris aliq̄ in via min^o honeste
 se gereret. cū sup h̄ corripent a nobis. posset
 excusare se q̄ sub nostro habitu aliū h̄ fecit/
 sent cū de p̄ionis eēt dubiū que fuissent. **A**e
 igit tane^o ordo taliter p̄fundat z tot mala in
 de pueniāt. expedit vt ordinis nostri hītum
 null^o ali^o p̄mittat deferre. **Q**uid etiā mali se/
 queret si mulieres eū ferre p̄mitterēt. quisqz
 prudēs p̄ se p̄t p̄pendere. z ideo est studiosis/
 sime phibendū. **Q**. **L**ū asseratis vos
 fm reglam z p̄fessionē vestrā nullos debere
 recipe pueni^o reddituū seu possessiones. ex/
 ceptis domibz in quibz habitatis. videmini
 transgressores regule vestre in eo q̄ recipit^o
 domos vel areas nō p̄tiguas vestris areis
 in quibz habitatis. **E**odē em̄ modo si h̄ licz
 poteritis etiā vineas recipe z agros z māsof
 z similia queqz recipe. imo grangias z villas.
 z castra z terras z opida. z quecunqz fuerint
 vobis data. z sic p̄stina p̄auptas z mēdicital
 quam p̄fessi estis paulatim euanesceret. znō
 eritis discipuli sancti francisci. cū nō sequa/
 mini vestigia eius. nec ei^o regulā teneat^o. **D**e
 domibz em̄ vobis p̄tiguas potest esse excusa/
 bile q̄ p̄ dilatāda area vestra illas q̄nqz reci/
 piatis. sed de alijs nō ita in quibz hoīes ali/
 os p̄ censu locaris que p̄curator vester loco
 vestri exigit z in vsus vestros p̄uertit de vo/
 luntate vestra. **R**. **S**i qui in talibz icau/
 te agūt dolem^o z p̄radicimus z phibemus
Qualiter autē in h̄ licite agere possim^o aduer/
 te. z tunc nō iudicabis nos si sane intelligis
 transgressores. **P**rotestamur nos fm regu/
 lam nostrā nil debere seu velle possessionis
 vel certoz reddituū recipe vel habere. **Q**z
 vero mendici sum^o z paupes. ea quibz p̄pre/
 senti necessitate indigem^o ideo recipimus. p̄
 ut licet siue p̄ soluendis debitis vel alijs ne/
 cessarijs p̄curandis. **L**ū ergo aliquis ex de/
 uotione vult nobis legare domū suam vel
 areā nō p̄tiguā nostre māsoni nō recipim^o
 eam nec p̄ nos nec p̄ interpositā p̄sonam vt
 nostrā. **S**ed si ille eā vel disponit p̄ alium
 quecūqz. vt ea vendita d̄ p̄cio eius p̄uideat

nobis ex parte sui in his quibus tunc indige-
mus procurandis vel soluendis debitis. acce-
pimus. **S**i autem ille timens ne forte eius talis
dispositio per heredes suos vel alios in poste-
rum impediat. propter hoc preoccupat roborare
illam sigillo alicuius iudicis vel civitatis vel al-
terius. et committit sicut alicui amico suo eam vel
fratrum qui preserat quod ipse disposuit de domo
tali vel area. nil ad nos cum de rebus suis pos-
sit ordinare quod volet. **N**ec domum nec locum
tale dicimus esse nostrum cum nihil iuris nos in
ea prestemur habere. **S**imiliter si aliquis
disponeret per amicum vel alium quod de precio vel
de puenibus illis vel illis darentur fratribus tot
panes quotidie. vel tantum elemosine singulis se-
ptimanis aut annis. non essemus propter hoc
domini vel reddituum possessores. **N**am si me pete-
re elemosinam aliquis dives permittat quod singulis
annis velit dare fratribus duas tunicas vel
tantum unam. vel singulis hebdomadibus tot panes
et hoc committat officialibus suis. ut vice sui ista
dent etiam eo absente. et hoc per fratres recipiant
vel etiam si illi negligat dare. ammonendo exi-
gam. nunquam propterea certos redditus habe-
re dicendi sumus. cum non ex iure sed ex gratia solus
tale elemosinam recipiant vel exigant. **E**t si pro obitu
illius uxoris eius vel alii amici per animam il-
lius adhuc velint aliquo tempore tale nobis ele-
mosinam per se vel ex dispositione illius largiri.
possumus sicut recipere ex eadem gratia. ita quod quoniam
cumque nollent amplius ista dare nil peteremus
ab eis quasi ex debito. sed more mendicorum
recurramus ad domum clementis domini per quod
ana elemosina quod diu illi placeret. sed quoniam plus
nollet. abiremus vacui. gratias agentes de da-
to. et non murmurantes de negato. **H**ec est ve-
ra et pura vita mendicorum quod datur. ex gratia reci-
pere non ex iure. **D**e censibus vero domorum
fratribus legatarum nihil querimus sicut nec de
alijis redditibus. **S**i autem antequam vendant ali-
quod inde censum recipiunt. in quorum tunc pote-
state sunt ille domus. nil iuris habere in eo per
testamur. sed elemosinam nobis sponte oblata
simpliciter recipimus sicut aliunde donatam.
Quia homo dominus docet nos cauere ab hominibus
et a plura ab omni specie mala abstinere. ne pute-
mur ab ignorantibus transgressores regule no-
stre. debemus apte prestari nil nobis iuris
in talibus donationibus velle habere. sicut tenet
suspectus de fornicatione omnia illa cauere ex
quibus posset ista suspitio probabilis iudicari.

Quod cum nulli deberetis facere iniurias

vel damnum inferre. hoc non seruatis. quod sepe
protra voluntate plebanorum recipitis domos
in eorum parochiis unde eis multum deperit
de oblationibus et alijs puenibus dum vos occu-
patis loca in quibus alij habitarent quod eis ista
prosoluerent. **I**te sepe sine licentia episcoporum
intratis eorum dyoceses. Aliquando incosultis
dominis terre vel civitatis domos recipitis in
eisdem. **R**esponso primi quesiti. **N**on om-
nia que fiunt protra voluntate alicuius. ad iniuriam
eius sunt. **E**rgo ciues alicuius oppidi
nos vocat et locat nos apud se in tali loco ubi
etiam possent iudeos locare. vel areas pludis
facere. vel horrea seu stabula de quibus nil pro-
ueniret plebano loci. etiam si nos ibi non esse-
mus. non facimus eis iniuriam illo modo. **S**u-
mus etiam non deterioris conditionis quam alij christi-
ani vel religiosi quibus cedit domos recipere
et loca ubi cumque dantur eis. qui habent ius liberum
dandi eis. maxime cum per sedem apostolicam sit or-
do noster approbatus et in subsidium animarum
in ecclesia destinatus. et hoc bonum per aliorum malitiam
non debeat impediri. **S**i enim nunquam deberemus
morari nisi de voluntate clericorum. vix nunquam in
ecclesia possemus diu morari. dum autem per se aut in-
citati per alios eijceret nos de parochiis suis
porius quam hereticos vel iudeos. **R**esponso
secundi. **E**pis etiam nullam facimus iniuriam cum
non grauemus eos in aliquo. sed iuuenimus predicando
et consulendo eorum subditis ut deuotius obediunt
et onus regiminis eorum tanto portabilius fiat eis
de quo in iudicio extremo oportet eos red-
dere rationem. **S**i autem mouet eos quod sumus ex-
empti a iurisdictione ipsorum quo ad nos ipsos.
tunc e contrario proleat. quod liberiores sunt quod
nobis non tenent reddere rationem. ut de nostra
gubernatione caret honore. ita sint liberi a so-
licitudine et labore. excepta prudentia pietatis
et inter nos in sue pacis unitate seruanda.

Responso tertij. **D**omino etiam terre vel ville
non facimus iniuriam si eo incosulto quoniam vocati
a ciuibus mansionem recipimus in villa ubi libe-
rum esset eis si vellet theatrum facere vel loca-
re iudeos vel locum relinquere vacuum. quod de ipsius
fundis possessione nil ei subtrahimus. nec alij
quid proprietatis nobis de illo vendicamus.
maxime cum ciues amore nostre commoracionis
ibidem domino refundant aliquid de si quod forte de area
nostra deberet annui census percipere si nollet
deo carere. **N**am si etiam pertingeret nos per hec
a loco penitus discedere. nec venderemus are-
am nec alicui parium traderemus. sed sic procellus

nobis eis ad quos p̄tinet dñiū relinque-
remus. **I**pm q̄z oratoriu nostrū nō sit par-
rochiali ecclesie p̄iudiciū. in quo nec oblatio-
nes eius ad missam p̄cipimus. nec aliq̄s ho-
mines ab ip̄a nobis attrahim⁹ q̄n om̄ia iu-
ra sua viuētes ⁊ mortui ecclesie parrochiali
p̄soluant. **D**e sepultura h̄o constat ex iure
cōmuni q̄ si apud nos eligūt sepeliri. possēt
z alibi si vellēt vbiq̄ sine p̄iudicio parroch-
ialis ecclesie hoc facere. nec ad h̄ possent in-
aliquo impediri. **Q**uid ergo dicitis
ad hoc q̄ in plurib⁹ locis dicunt fr̄es vestri
alios religiosos v̄l clericos eiecisse violēter
de p̄rijs eccl̄ijs v̄l monasterijs. ⁊ ibidē eis i-
uicis sibi mansionē fecisse. quō potest h̄ excu-
sari ab iniuria etiā violenta. **R.** Ubicū-
q̄ hoc factū est nō est p̄ fratru violentiā fecim.
s̄ v̄l p̄ ep̄iscopū loci v̄l ex iussu domini pape
qui intelligēs clericos illos v̄l religiosos ibi
minus honeste se gerere. v̄l ad tantā paup̄-
tate redactos esse q̄ diuinū seruitiū ibi ita
esset delapsū q̄ p̄ ip̄os nō erat spes restau-
ratōis. auctoritate apostolica mādauit illos
alibi locari. assignat⁹ sibi certis redditib⁹ v̄n
possent p̄grue sustētari ⁊ fr̄es nostros ibi ha-
bitare ⁊ diuina officia celebrare. cū ad ip̄um
spectat d̄ om̄ib⁹ locis religiosis ordinare. vt
sacra ibi religio instauret sine p̄ illius ordi-
p̄sonas sine p̄ alias alteri⁹ ordinis sicut vidē-
rit expedire. **Q**uā debetis oīa ma-
la vobis illata patienter sustinere ⁊ nullaz sup-
his apud iudices querimoniā facere v̄l mo-
nere. q̄d est q̄ nō solū istud nō facitis s̄ etiā
non p̄tenti ep̄ozū iudicijs. obtinetis a sede
apostolica iudices ⁊ p̄seruatores. ⁊ ad illos
quoslibet molestātes vos etiā leuiter citat⁹
⁊ grauatis laborib⁹ ⁊ expēsis donec satisfaci-
ant vobis p̄ velle vestro. **S** apostolū ad **Co.**
Delictū est in vobis q̄ iudicia habet⁹. **R.**
Inurias ⁊ molestias ex quib⁹ aliō malū
non sequit nisi q̄d illa hora sentire potest vt
sunt h̄ba probrosa v̄l dāna rez seu verbera
⁊ similia possunt viri religiosi equanimie su-
stinere. q̄ nil aliud afferunt nocumēti. **S**z
vbi possunt grauiora dāna subsequē. vicz aīa-
rum grauiā nocumēta. ibi nō est expediens
talia tolerare. **N**am cū sumus in eccl̄ia dei ad
multaz aīaz salutē a sede ap̄lica destinati p̄
officiū docendi ⁊ extrahēdi hoīes a peccato
si q̄s infamaret ordinē nostrz q̄ essem⁹ sedu-
ctores aut heretici aut criminosi aut nō ha-
bentes auctoritatē p̄dicandi seu p̄fessos no-

bis ⁊ stritos absoluedi cū a dño papa vel
etiā ep̄is habeam⁹. non solū lederet nos sic
reddēdo desp̄cibiles hominib⁹ q̄ subtrabe-
rent nobis b̄nficia sine quib⁹ sustētari nō pos-
sumus. s̄ etiā noceret om̄ib⁹ q̄ ex h̄ incipent
nos p̄sequi ⁊ grauiter peccarēt. **E**t qui credē-
rent nos tales esse sicut ille assereret. nec p̄e-
dicatiōes nostras attenderēt. nec p̄silia salu-
tis requirerēt a nobis. ⁊ iam null⁹ ordinē in-
trare curaret. imo debiles mēte ordinē tem-
ptarent relinquere quez viderēt ab omnib⁹
p̄culari. **I**nsup heretici se detractorib⁹ no-
stris libētē adiungerēt sub specie amicicie
vt nos ampli⁹ redderent odiosos ad hoc vt
doctrinam nostrā hominib⁹ redderēt odibi-
lem. ⁊ ita astute sibi attraherēt corda eorum
⁊ paulatim ducerēt in errorem. cū nos marie
timeāt modo in hoc sibi esse resistētes. **P**lu-
ra alia multa suscitaret nobis veritatis ad-
uersarij si nō haberem⁹ munimē p̄ sedē apo-
stolicā. que nō tam nobis q̄ eccl̄ie ⁊ fidei ca-
tholice valde nocerēt. ⁊ h̄ in dedecus ipsius
sedis redundarēt q̄ ordinē plātavit ⁊ cōfir-
mauit ⁊ ad p̄fectū eccl̄ie destinauit. **N**am et
apostol⁹ **Paul⁹** qui parat⁹ erat oīa aduersa
subire p̄ x̄po. videns obesse fidei eccl̄ie si tra-
ditus fuisset a felice v̄l festo iudeis ip̄m peri-
mere cupientib⁹. cesarem appellauit. **A**ctū.
Ut ergo parcam⁹ eis a peccato inique perfe-
ctionis. ⁊ nobis a frequenti vexatiōe ⁊ alijs
a nocumēto animaz p̄seruatores habemus
a sede apostolica nobis datos qui p̄uilegio-
rum nostrorū iura defendāt ⁊ a calumniati-
bus tueant. **Q**um denarios seu pe-
cuniam nec p̄ vos nec p̄ interpositā p̄sonaz
ex regule vestre p̄cepto debeatis recipere. ⁊ tñ
aliqua recipiatis que vendunt postea p̄ pe-
cuniam. nō video qualiter excusēmini a trans-
gressiōe hui⁹ p̄cepti. quia vendita re illa si-
cut prius vestra fuit res ip̄a ante venditiōz
ita etiam erit pecunia vestra que p̄ data ē
cum nō habeat aliū dominū nisi fratres. q̄d
illicitū est omnib⁹ manifeste. **R**espōsio p̄-
mum gen⁹. **T**ria elemosynaz genera dā-
tur nobis. **A**liqua em̄ recipimus quib⁹ vti
volumus vt victus ⁊ vestit⁹. ⁊ libri nob̄ vti-
les ⁊ similia que nō p̄ponim⁹ alienare ab or-
dinis vsu. **S**cōm gen⁹. **Q**uedā aut dāt
nobis quib⁹ nunq̄ in illa specie vti volum⁹
vt vestes seculares. ⁊ libri nobis non apti. l̄
etiam aliqua sup̄flua victualia quibus forte
non indigemus ad p̄sens. **I**ta si nolūt fra-

Apologeticus

tres recusare propter deuotionem dantiū po-
rest procurator ea vice illorum dantium ser-
uare sicut pecuniā pro fratribus ei commissa.
vt suo tempe inde pvideat eis quibus indi-
gēt ex parte illorum. **Tertium genus.**

Quedā vero dant nobis pro vsu nostro
z ea per nos recipimus. z postmodū aliqn/
do cōtingit q̄ ea volumus alienare. Si illa
simpliciter vendimus. tunc fiet sicut dicitis
q̄ illa pecuniā nostra est sicut res vedita fue-
rat ante nostra. Sed ne trāsgressores re-
gule nostre simus recipiendo pecuniā per i-
terpositā personā tres vias pro hac caute-
la tenemus. Aut em̄ rem illā que vendi de-
beret cōmutamus p̄ alia qua indigem⁹ nō
interueniente pecunia. vt librum pro libro.
oleum p̄ cera ad luminaria. z sic de similibus.
Aut rem illā damus p̄ solutione debitorū
quantū res illa valet. Aut dam⁹ eam alicui
vt sua sit z nobis p̄ ea de alijs quib⁹ indigē-
rimus tantū acquirat quātū res illa distra-
cta valeret. Siue autēz ille qui sic eam reci-
pit postea vendat. siue reseruet vt suam. nil
ad nos cū iam nō sit nostra sed ipsius. et ita
non erimus p̄cepti illius de nō recipienda
pecunia trāsgressores. Qui aliter facit. vi-
deat quomō cōscientiam suam apud deum
insufficiet. z apud homines de scandalo se ex-
cuset.

Questio.

Q̄lim nō mendicatis nisi solū quo indi-
guistis. nūc autē nō solum petitis. p̄ futuro
tempe necessaria. sed etiāz de vna sp̄e tanto
plus acquiritis vt vnū pro alio cōmutetis.
vt oleum p̄ cafeis. vel similia. p̄ alijs in hunc
modū. **Respon̄sio.** Ut supra dixi dū pau-
ci eramus paucis indigebam⁹. nunc autēz
plures facti. plurib⁹ indigemus. z sicut ali-
quando mendic⁹ p̄ plateas discurrens (cui
solum panis aridus hinc inde dat quē com-
munius habēt homines z parat⁹ q̄ alios
cibos) dat aliquā partē panis pro buccella
casei vel ouo vel pomo. eo q̄ nō semp valet
arido pane sustentari. cū sit inedia cōfectus.
Ita z nos cum nō inueniam⁹ vbiq̄ singula q̄
bus indigemus p̄ sufficientia ad mendican-
dum eo q̄ in om̄ib⁹ terris nō omnia abun-
dent equaliter z homines nō habent nobis
dare illa que nō habent. z oportet nos d̄ ta-
libus que in quolibet loco magis abundāt
tanto plus petere vt p̄ illa z alia cōquiram⁹
que aliter ibidem nō possemus habere et q̄
bus similiter indigem⁹. z hoc non est auari-

cie sed indigentie imputandū.

Q̄.

Si multitudo est in causa q̄ multis indi-
getis. quare ergo magnos cōuentus facitis
z nō potius bini l̄ quaterni. v̄ ad plus seni
vel octeni in domib⁹ paupculis habitatis.
vt quiet⁹ z in maiori paupertate ibi viuere/
tis z humilitate. quia pompositas quedam
videt gloriari de multitudine. **R.** Dis-
de causis magis diligimus magnos cōuen-
tus q̄ paruos. videlicet quia maior discipū-
na potest ibi seruari. dū occupatio officioz
in plures diuisa ordinari⁹ z expeditius ad-
ministrat. z coram plurib⁹ quib⁹ minus au-
det negligēs aut insolens esse. z quilibet in-
formatur ab altero morib⁹ z scientia. Et ex
his maior potest esse deuotio. z ordinatioz
vita. z officii diuinū pulchrius. z maior caue-
la p̄ quolibet temptamēta viciozum. z noui-
cij melius ibi informant. Itē quia maior
prouenit vtilitas ide animaz. dum plures
ibi stare possunt cōfessores z predicatores.
Vel etiā potest ibi melius teneri studiū the-
ologie. in quo abiles exerceant ad eruditio-
nem alioz. In paruis autē domib⁹ dum alijs
sunt in terminis. alijs in villa pro elemosyna.
alijs forte debiles z infirmi. alijs occupati offi-
cijs in domo. nec disciplina religiois. nec stu-
dium nec deuotio in diuinis valet prout ex-
pedit obseruari. **Q̄.** Cum videmini ze-
latos esse animaz z sancti Francisci debe-
retis in om̄ib⁹ imitatores esse. cur ordinem
illū qui dicit penitentū quē ipse instituit nō
p̄mouetis vt vbiq̄ dilatet in ecclesia. z mul-
ti saluent in eo. cū laboratis cōuenerere z fove-
re ad bonū qui vobis sunt minus ex pater-
na traditione annexi. **R.** Quia alijs la-
boramus vt cōuertant⁹ z proficiāt in bono.
ibi habemus fructum. z cōseruamus liber-
tatem nostrā ne plus q̄ nobis expedit occu-
pemur p̄ eos. Per istos autēz penitentes si
multiplicarent impediremur q̄ alijs minus
p̄desse possemus. dum quasi ex iure exigerēt
a nobis vt ad omnia que tangerent eos es-
semus parati. Alioquin improperaret nob⁹
quare ad hunc ordinem eos induxerimus.
si curam ipsoz nollemus. Si contingerz
eos aliquando a stare iudicio vel seculari v̄
ecclesiastico vocarent nos vt eis assisterem⁹
z pro eis intercederemus. Si aliquis i-
peteret eos pro debitis vel offensa. obiurga-
rēt nos quare non faceremus ei iusticiam fi-
eri ab illo qui in nostro regimine z obedien-

tia conuerfatur. Et siue iuste siue iniuste mo-
 neretur nobis imputar3 si pro voluntate sua
 ei non satisfacer3. maxime si iste diceret se nil
 facere nisi de nostro consilio siue iussu. Si
 aliquis eorum captiuaret vel a domino suo
 vel alio molestaretur. vellet q̄ fratres causā
 eius agerent hincinde discurrerent vt euz
 a tali molestia liberarent. Sicut vidua ad
 Helleum venit vt eam a creditoris sui vexa-
 tione liberaret. Si aliquis inops ess3 ni-
 mis 3 non habens aliunde subsidiz corpo-
 rale. iustum videret ei 3 alijs q̄ nos sicut fra-
 tribus spūalibus eos. puideremus. Et for-
 te plures in illa spe ordinem illum assume-
 rent vt eis in huiusmodi subueniremus. et
 maxime femine vel begine. Si aliq̄ ipsa-
 rum de aliquo crimine infamaret fornicati-
 onis vel adulterij. statim qui nos forte non
 diligerent diuulgaret istud in nostram infamiam
 diceres. Ecce sorores nudipedisse. p-
 uulos nudipedes procreat eis. Sed a quo
 illos concipiūt nisi ab eis qui tota die occu-
 pantur cū ipis. Et lasciuī clerici vel layci
 in odium nostri magis essent forozibus illis
 infesti. vt aut corrumperēt eas. aut infama-
 rent cum ipsaz dedecus in nos plus q̄ i ali-
 os redundaret. Si quando inter eas ali-
 qua fieret disceptatio oportet nos occupa-
 ri in reformatione pacis inter eas prop̄ ca-
 uendum scandaluz aliorum. Si ciuitas
 vel opidū indigeret non possemus eas tue-
 ri quin oporteret eas soluere questas 3 tal-
 lias 3 obseruare vigilias nocturnas. 3 exire
 cum alijs ad bella 3 habere arma et equos.
 vel pro se mittere bellatores vel etiā domis
 suis a quibus haberent feuda. vel quibz ali-
 ter astricti oporteret eos in talibus deserui-
 re. Clerici etiam qui nos nō diligunt impo-
 nerent nobisq̄ plebes suas nobis vellem⁹
 sub hoc colore attrahere 3 nostre obediētie
 subiugare vt res eorum nobis cederent to-
 taliter que ipis offerre deberent nos eis pri-
 peremus. Et quando nos non possent in p-
 sonis nostris forte grauare illos quacunqz
 occasione quererent perturbare. Infama-
 rent etiam nos quando haberemus cū eis
 aliquando secreta capitula. quasi celebrare-
 mus conuenticula hereticorum in latebris
 cum ipsi pon⁹ ecclesie rectores deberent eos
 fm morem ecclesie corrigere si quādo offen-
 derint 3 punire. Nam 3 ipsi eorum magistri
 qui prouinciales dicuntur. cum sint layci et

aliquando vxorati quandā habent similitudi-
 nem cum hereticorum magistris. 3 si non p-
 inuidie prauitate tamē in laycali habitu no-
 mineqz hereticorum in contemptū cleri lay-
 cos habent magistros 3 doctores. Et cum
 nos sub vna forma viuendi 3 multiplici cu-
 stodia vix conseruemus ordinem nostrum
 in suo vigore ne dilabatur per negligentiaz
 quomodo possemus illum ordinem i bono
 statu diu seruare. vbi quisqz vadit in domū
 suam 3 exercet negocium propriū 3 habz cu-
 ram domus sue 3 vxoris 3 filiorum 3 versa-
 tur in seculo 3 multis quatitur temptacioni-
 bus mundi 3 carnis. Et qui nobis non es-
 sent astricti obedire nisi pro velle. 3 quos nō
 possem⁹ sicut expedit coercere quin cito di-
 laboreretur sub manibz nostris disciplina 3 in-
 sticia. Et sic melius fuerat non incepisse q̄s
 non posse p̄ficere 3 tanta negocia assumptis-
 se per que dissipatur pax nostra 3 fama vile-
 scit. 3 inter nos ipsos possunt plura scandala
 suboziri. Preter alias occupationes quas i
 confessionibus eorū 3 consilijs tota die nos
 oporteret habere cum ipis. Et si soli diuites
 admitterentur inciperent nos homines ha-
 bere suspectos q̄ pro auaricia faceremus. vt
 res eorum sic nobis attraheremus. Et cle-
 rici 3 alijs religiosi contra nos grauarentur si
 familiares eoruz eis per hoc abstraherem⁹
 3 inde lites 3 scandala inter nos 3 ipsos ori-
 rentur. Si autem omnes passim admitter-
 rentur fieret confusio cum non possemus
 omnes regere vel corrigere. 3 multa incōue-
 nientia sequerentur. De sancto aut̄ Frā-
 cisco alia fuit ratio. quia status illius terre
 3 illius temporis circa ordinem 3 homines
 alios in multis aliter se habebat. 3 ipsius sā-
 cti patris Francisci 3 primorum fratrum eius
 diffamata sanctitas effecit q̄ tunc habeba-
 tur pro bono. quod modo 3 in alijs terris
 non talem haberet successum. Qui nostre
 doctrine volunt corrigi cōsilio possunt sub
 alia forma 3 colore ita vtiliter in bono p nos
 informari sicut cōgruit cuiuslibet 3 tamē nos
 predictis implicationibus vel alijs simili-
 bus non inuoluemur. 3 ab alijs bonis vel
 melioribus non retardabimur

Questio

Quare ergo ordinem sancte Clare i cu-
 ra habetis per quam libertas vestra simili-
 ter impedit. **R** Ordo ille non est annex⁹
 Bbb 4

Apologeticus

ordini seruiliter vt eis credere teneamur sz
ex petiōe dñi cardinal q̄ vtriq̄ p̄est ordini.
ministri p̄stituti eis p̄fessores qui ecclesiasti
ca interdū sacramēta ministrēt. z v̄sitatores
qui eas corrigant. Alij fratres nō tenent oc
cupari p̄ ip̄is nisi sicut p̄ alijs amicis ordīs
qñ volunt. Et quia clausē manent sub vni
formi conuersatione p̄ hoc facilius regi possūt
Quicūq̄ autē ordo noster cōmuniter videret
non expedire sibi curā illaz gerere. potest se
ab eis eximere. cum ex regula nostra non si
mus alicui ex debito nisi ordini obligati. et
singulari libertate inter ceteros ordines ex
p̄uilegio gaudeamus. Licet autē omnino nō
possim⁹ impedire qñ aliqua fiat in terr̄ istis
p̄dicti ordinis monasteria. tñ si nō studiose
obstiterem⁹ cito multiplicarent⁹ p̄ p̄cessionē
dñi pape vel cardinalis. z p̄ hoc ostendit q̄
non diligim⁹ multū occupari cū ip̄is. **Q.**

Q. Cum ḡ sitis informatores eaz. q̄re p̄mit
titis q̄ plures apud eas impure. i. p̄ pecuni
am recipiunt que si nil secū ferrēt nullaten⁹
recipent. z aperte symonia videt. **R.** **Q.**
si alij faciūt. de h̄ nō a nobis est sed ab ill̄ est
ratio exigēda. Sz tñ vt satisficiam⁹ queren
tib. sciendū q̄ quantū spectat ad hāc mate
riam quadruplex est forma recipiēdi ad or
dinē qualēcūq̄. Prima qñ aliq̄s recipit
nec p̄ pecunia nec cū pecunia sz pure p̄ deo
Et ista est purissima corā deo z hominib⁹

Secūda qñ aliq̄s recipit non p̄ pecunia
sz cū pecunia. ita vt si nihil afferret. tñ recipe
retur p̄ deo. z similiter h̄ puz est corā deo. sz
est caute agendū corā hoib⁹. ne det eis occa
sio scādali. z ne sit ibi affect⁹ auaricie infect⁹
ex spe lucri. Tertia qñ q̄s recipit nō p̄ pe
cunia. nec tñ recipere sine pecunia eo q̄ nō
habēt aliter ei q̄ cū recipiūt in necessitatibus
corpis puidere. cū tenues facultates dom⁹
vix sufficiāt iā receptis. nec ad eas audeant
plures recipere z istos suis necessitatibus spoli
are. ita q̄ talis p̄sona q̄ sic recipit si abunda
ret locus sine pecunijs recipet. Si r̄ aliq̄s
duxit vxorē p̄pter diuitias eius vel nobilita
tem. q̄ habet nasum. nec tñ p̄pter hoc duc̄ eā
quia nasum h̄. quā tñ si naso careret nulla
tenus duxisset. Et h̄ nō est impuz licet non
appareat forsitan pulcrū. Quarta cū aliq̄s
recipit amore pecunie ita q̄ si possent illam
pecuniā h̄re sine p̄sona ista. nō recipere p̄so
nam sz vt habeāt pecuniā p̄sonā recipiunt.
Et h̄ penitus impuz. est z symoniaciū. quia

ibi pecunia causa est receptionis p̄sonē. z n̄
econuerso. Ubi ergo recipit p̄sona p̄pter pe
cuniam. symonia est. quia ibi vendit spūale
id est. cōsortium spūalis societatis p̄ tempa
li scz pecunia. Et hoc pleriq̄ faciūt. etiaz ex
mera inopia oprantes aliquē venire cū pe
cunia quē reciperēt. vt eoz inopia reparēt. l̄
debita p̄tracta soluerent v̄l bona cōcupita
emerent v̄l edificia p̄struerent. Ecclesiastic⁹
Propter inopiā multi deliquerūt. Ubi h̄o
pecunia recipit p̄pter personā quaz alias li
benter recipient si haberent vnde eaz pasce
rēt. nō videtur esse symonia. dummodo for
ma cum intētionē p̄corde. Et hoc modo su
stinemus q̄ sorores sancte Clare recipiunt
pecuniā cum p̄sonis si quando oportet eas
plures personas recipere quā de facultatibus
monasterij congrue valeant sustentari.

Q. Cum doctrina salutis tam necessa
ria est illis qui in rure z in abditis locis ha
bitāt sicut illis qui morant⁹ in bonis opidif
z ita fructuosa esset in eis. z vos equalit̄ vo
cati z missi sitis ad edificatōem omnium in
differenter. Videmini nō digne ambulare
tali vocatōe in eo q̄ in bonis ciuitatibus et
opidis z villis frequēter predicatis. in alijs
autē locis raro vel nunq̄. Videt em̄ q̄ sitis
in hoc personaz acceptores. q̄ paupes con
temnitis z ditiorib⁹ predicatis. Vel quia in
ciuitatibus multa habetis bona hospitia z be
ne pcuramini q̄ non alibi. v̄l quia plura ibi
dant⁹ munera vobis in speciali seu cōmuni
ideo ibi sepius predicatis. **R.** Bessis
quidem multa eozū qui doctrina indigerēt
salutis. sed operarij pauci idonei z fideles.
ideo non sufficimus omnib⁹ qui indigen⁹ p̄
ut vellemus docendo p̄desse cum nos pau
ci sumus respectu illorum. In locis etiā
siluestribus vel desertis si qui sunt habitan
tes ita sunt dispersi q̄ vix possent ad locum
congruū predicationi conuocari Sz ad
singula loca eozum possemus venire vt eis
predicarem⁹ ibidem. Raro etiam vacant
ab occupationibus nisi in festo vt predica
tioni intendere valerent. z propter diē vnū
festiuum non possemus tota hebdomada ī
villa morari. Non enim permittuntur fra
tres tam diu extra domum suam morari q̄
sic omnes villas singulariter possint visita
re. nec haberent in pluribus locis vnde tā
to possent tpe p̄grue sustentari. Et si aliqñ
forte vnus frater vellet z posset aliquādiu

pati penuriam. socius ei⁹ forsitan si non posset
 Et si aliqui aliunde vellet ad predicationes
 suas accedere non inueniret ibi victualia ad
 emendū. In opidis autem seu villis ubi abun-
 dant victualia plures possunt confluere et me-
 lius sustentari. et inter plures maior fructus
 sperari. et a quibus ministrant nobis plura temporalia
 in elemosinis. plus etiam requirunt ut eis spiritu-
 alia rependantur. non quod omnino debeamus ali-
 os in locis desertis deserere. sed putare se oportet
 si oportunitas obtulerit debemus etiam eis doctrinam
 salutis offerre. Illos tamen predicatorum et con-
 fessorum non excusare a peccato negligentie qui
 magis pro comodo corporis frequentant loca il-
 la ubi sunt bona hospitia. et nolunt pro salute
 fraterna diuertere ad villas pauperculorum. et ibi
 pro christo paupertatem quam illi homines ibidem semper
 sustinent apud illos aliquid diu tolerare. cum ipsi
 professi sint extremam et perpetuam in regula paup-
 ratem. Indignos enim se faciunt eisdem officiis
 que pro subueniendo omnibus susceperunt. si pro
 comodo temporalium vel muneribus ea vendunt.
Matth. Gratis accepistis. gratis date. non
 pro munere temporalium. Dicit enim talibus in fine
Matth. Amen dico vobis receperunt mercedem
 suam. quia principaliter hic et studiosius
 quaesierunt. Dicit etiam eisdem in **Trenis.** De-
 derunt preciosa queque pro cibo etc. Preciosa sunt
 verba dei et auctoritas absoluendi a peccatis
 professis. que dat pro cibo que pro corporis alimento
 ea principaliter impedit. **Ex.** Cum in aliis
 religionibus et collegiis ecclesiarum maior re-
 uerentia personis in ordine introitus soleat ex-
 hiberi. quod etiam inter apostolos aliquo modo
 seruatum videtur. vix in stallis chori et capitu-
 li et mensis et alijs. Magna rusticitas videtur.
 quod apud vos nulla in his differentia seruatur
 cum apostolus dicat **Rom.** Honore inuicem
 proueniētes. **R.** Sanctus pater noster **Fran-**
ciscus in summa voluit ordinem puritate fun-
 dare ut in nullo gloriarentur fratres nisi in cru-
 ce domini nostri **Iesu christi.** id est in humilitate
 et charitate eius que pro nobis pati voluit duo-
 ta imitatione. cum in huiusmodi excellentiis
 qua unus alteri prouenerit in aliquo soleat animus
 imperfectorum sepe pueriliter extolli. **Quare**
 apostolus docet honore inuicem prouenire. non tamen
 ad istas extrinsecas reuerentias referendum est.
 qua unus alteri assurgit vel facit eum se pre-
 cedere et in superiori loco stare vel sedere et simi-
 libi. sed magis ad hoc ut quisquis reputet ali-
 um se meliorem esse. In humilitate sibi inui-

cem superiores arbitantes etc. **Ut** non sit pro-
 nus ad interpretandum facta eius vel dicta in
 partem deteriore. **Roma.** Non ergo amplius
 inuicem iudicemus etc. **Ut** offensus ab eo fa-
 cile ei ignoscat. Donantes inuicem si quis ad-
 uersus aliquem habet querelam **Ut** studiose
 caueat ne in aliquo eum despiciat vel offendat
Matth. Videte ne condemnatis etc. **Ut** ab-
 senti non detrahat nec libenter derogationes
 eius audiat. **Ecclesiasticus.** Cum detractori-
 bus ne commiscearis. **Ut** indigenti auxilium
 et promptum obsequium libenter impendat.
Sall. Per charitatem spiritus sancti seruite in-
 uicem. **Ut** eum pure diligat et apud deum fide-
 liter in quibus valet promoueat. Qui hic negligens
 tamen illas extrinsecas reuerentias ut dixi fra-
 tri exhibet. quas plerisque magis ad hoc sibi
 mutuo exhibent ne incuriales notentur vel adu-
 latores ut sibi ista vicissim reexhibeantur. pro-
 bium apostoli debiliter de honoris prouentio-
 ne impleuit. Inter illos igitur qui aliquid
 exterioris glorie vel officio dignitatis vel ex-
 alia intentione honesta cupiunt habere secundum ho-
 minem possunt iste reuerentie obseruari. **Hos**
 autem extremam et altissimam paupertatem in regula
 professos decet etiam humilitatem summam in om-
 nibus custodire. In alijs ordinibus ubi tempo-
 ralis et dies professionis cuiusque potest obseruari. quis
 prior altero intrauerit. possunt etiam in locis
 ista prioritatis seruare distinctio. **Apud** nos
 autem ubi sepe de loco ad locum mutamur. sicut
 non possumus scire tempus introitus cuiusque. ita
 nec in quo eum debeamus stallis locare cum
 ex oblivione et ambitione seu ex humilitate
 plures dicerent prius vel posterius se venis-
 se. **Et** aliquotiens cognita veritate contigerit
 aliquos postea de locis suis forte cum ve-
 recundia remoueri. **Et** ista proplexitas frequens
 esset inter nos quis videretur altero superior
 propter frequentes mutationes. et pro appetitu
 preminencie sepe conscientie macularentur mul-
 torum. **Et** maius ex his omnibus detrimen-
 tum esset in ordine quam utilitas huiusmodi ob-
 seruantie de prioritatis honore. cum secundum
 multitudinem meritorum magis quam annorum
 quis sit acceptior apud deum **Sapie.** Non
 summatus in breui expleuit tempora multa.
 placita etc. **Questio.**

Cum deceat bonos promouere et alios
 ad bonum pro posse. multum videmini ab
 hac forma declinare que scripta vestra in libro etc. que
 nis tam difficile alijs prestando conicatur. que ex eis

Apologeticus

possent proficere et alijs pdesse. et aut d'pfectu alioz moueri ex inuidia videmini. **Aur** ex i ani gla vt videamini scire q nescit alijs. **Aur** alia intencioe corrupta. **R.** Que pnt etiam bona intencione et inculpabiliter fieri. alij qn tmerariu est ea in deterioze pte interptra ri cu cordis occulta ignorem. et ea q in se in differencia sunt pnt sepe p bono fieri et licite et bn. **Scripta** em sua no coicare alijs sic pot fieri repensibiliter. ita pot etia fieri inculpa biliter et licite et prudeter. **Prudent** quando scriptu nodu est bn correctu vel ordinatum ita q ali inde se nesciret expedire et forte ma gis esset materia scandali vel erroris alijs re scribenti vel legenti. **Itē** qn no copetit illi qui desiderat. magisqz foret ei nociuū qz vtile ta le scriptu. **Itē** si ille continuo et frequenter indi get suo scripto. vt si alteri pcederet ipse foret neglect. cu nemo teneat se neglecto alios in min necessarijs pmonere. **Inculpabiliter** qn sepius et si no statim indiget suo scripto et co diu carere no potest. **Itē** sunt in petedo ml ti valde importuni sz in reddedo tardi q se pius pulsati vt tandē cu murmure coeessa reddut et p bnificio gntitudinis sba impēdūt. **Itē** sepe p scriptores polluūt qterni et libri et lacerant l'alie male tractant sic concessi. **Itē** vn' pcedit vltcri' alijs irredq'sito eo qui ei scriptu pcessit. et ille forsitan iteru aliq donec tandē ille nescit a q reposcere obeat. et sic elō gat ab eo q null' directe ei inde respondet. **Itē** etia sepe pdis qd ita pcedit. qz forte ne gligēter redictū alijs qsi nulli attineat sibi it lud s'lr reseruat. **Aliqñ** etia ille vel iste de lo co mutat et tā lōge vn' ab altero distungit q no pot pcessum p nūcios repetere. vt timet i via destrui vt amitti p nūciū aut p donē aut aquā. **Illi** autē qbz talia restituēda pmittun tur qñqz volūt sibi rescribere pūqz illi resti tuāt. vt comodāt alijs vel alicubi relinquūt donec obliuioni tradūt et postea negant sibi fuisse cōmissa. **Et** sic plurima p dūt alijs cō modata. **Aliqñ** scriptu aliqd est ligatū i vo lumie cū alijs opibz. et si illud frat alicui pce deret oporteret eū totū libz dissoluere cum graui dāno expensaz et laboz in ligādo fetā rum. **Sepe** etia cū vni rescribenduz pcedit alijs nisi et sibi pcedat indignant. et p hoc aut diu cogit ille scripto suo carere. aut p plures man' transiēs sordidat et pdis. **Cū** g' tot cau se sint irrepensibiliter ppter q's ptingit sepe vt aliq's no coicet alijs scripturā suā. **Flō** optz

vt iudicent no h're caritatē ad primū. vel ex inuidia aut vana glia vel rancore vel alia nō bona intencione petētibz h' negare. licet aliq ab his no sint imunes. **Ille** tñ no est excusa bilis in hac pte q et si non ex malicia tñ ex q dam diffidētia no coicet alijs scripta sua. ti mens nesi p aliū pus ea p'dicant. ipse po stea no habeat cū necesse fuerit aliq alia q p ponat. qsi fons charitatis et sapie dei desicca tus sit vt no alia p his ei liberaliter restituat et refundat si p charitate q ab ipso accipat stu deat alijs imp'iri. **Cū** etia libri et qterni fra trum sint tñ ad vsu a superioribz suis pcessi et ad custodia cōmissi. q cauerimissū destrui vel amitti qd no est eius p'riū. ppter h' no de bet maluo' iudicari. **Q.** **Cū** sicut ipsi asseritis missi sitis in adiutoriu plebanozū no in p'udiciū iuris ipoz. qre no p'dicat po pulo ius plebanoz. s. q'tū et qualiter debeant eis subesse et obedire. et qntā habeāt sup eos p'tatem. **Videmini** em h' facite p'terire. iō vt vobis mag' adbereāt. et ea q illis donarēt in vsū vestz callide retrabit. et sic eos iure suo fraudat. **R.** **Qui** bn aduertit sepe itel ligit q etia in p'dicatiōe et silijs horramur subditos p'lati suis in omibz qbz de iure te nent fidei iter obedire. et iura sua illis p'olue re. et snias eoz iuste latas renerent ob'ruare et eos quali dei vicarios honorare. et qd in h' meritū salut' eoz ex magna pte p'sistit. **Sed** qz no valde magnificam' eos in populo. vi detur eis q parū p ipis faciam'. **Quare** au tem hoc dimitrim' plures sunt cause. **Una** ne videamur h' adulatorie potius facere (vt sic captemus eoz beniuolentiā) qz p verita tis doctrina. cum p'dicatio debeat esse alie na ab adulatione p'sentiu vel detractione ab sentium. **i. Tes. ij.** **Neqz** em aliquādo faim' in s'mone adulatoris sic scitis neqz i occasiōe auaricie. **Altera** cū ipi p se sepe p' amplifi cent iura sua sup subditos suos qz opoz: reat p'cipiēdo qd no debēt. p'hibēdo q no possūt pcedēdo que no licet. exigendo in debita ful minando sententias duras. et laqueos mul tiplicando animabz quas soluere et expedi re deberent si nos adderemus terrendo po pulum. et magnificando potestatem clerico rum super ipsos. prouocarem' ampl' q' rundam clericorum audaciam. et aut facere mus simplices subditos pusillanimes. aut tumidos prouocarem' ad proteruā ma iorem. vt magis econtra se erigerēt p' cleruz.

Tertia cū ples clericorū tā apte viuāt iūste q̄ layci sumāt h̄nde graue scandalū si sup̄ h̄ vellem̄ eos magnificare in p̄lo scādalum suscitarem̄? Si nos ipsos q̄ tam vitupabiles laudarem̄? **Prouer.** Qui derelinquūt legē laudāt impiū. q̄ p̄seruāt succedunt̄ p̄tra euz. **Q**uā cū plures i clero vt nūc vel male p̄tra formā canonū teneāt regimē p̄li in ecclesia vel p̄ excessus suos suspēsi sint ab executōe officij pastoralis si oēs cōiter magnificarem̄? etiā illi q̄ nō haberēt ius cogerēt subditos i his q̄ nō debēt sibi obedire q̄si legitimis pastoribz. **S**i autē specificarem̄ q̄bz essent digni ad obediēdū. aliū gūit ferrēt q̄ eos notabiles p̄ p̄ceptibiles redderem̄. idē q̄i dissimulando trāsūm̄. **Q**uis autē nonnulli de clero p̄ oderint religiosos q̄ iudeos xp̄i aduersarios. **T**ū si sapent̄ ponit̄ diligerēt nos pluribz de causis tā p̄ tpali vtilitate q̄ etiā p̄ spiritali vtilitate sua. **U**na q̄ p̄ n̄raz doctrinā subditi eoz pleni solūūt eis iura sua. z obediūt eis z reuerent̄ eos ampl̄. licet ipi clerici h̄ nō credāt. **Heb.** Obedite p̄lati vestr̄. **A**ltera q̄ b̄nficia ecclesiastica q̄ nos tenerem̄ si essem̄ cū eis in seculo veniētes ad religionē ipis relinqm̄ obtinēda q̄ q̄stū diligūt se h̄re. tū debent diligerē illos q̄ eis ea relinqm̄ nisi pot̄ vellēt nos mori vt ea sic gaudent̄ possiderēt. **T**ertia q̄ sum̄ testes eoz in doctrina fidei vt meli⁹ credāt eis qd̄ docent̄ obediēdū sibi esse tāq̄ xp̄i vicarijs. **S**i autē heretici q̄ dicūt q̄ clerici p̄ suo q̄stu seduāt p̄lm̄ vt sibi obediāt. z dent ipis oblationes z decimas vt idē sustēnt̄ z ditē z delicient̄ z sine labore abūdēt. q̄ h̄ aliū de tam cōmode non haberēt. zideo p̄fincerint festa z officia diuina. aiaz remedia. p̄ctōrū p̄nias. iudicioz ecclesiasticorū snias. sacroz amministrationes z alias solēnitates. z institutiones sac̄e ecclesie p̄lationū dignitates. vt hoz oim̄ occasiōe exhauriāt marsupia laycorū. **S**i si deles cū vidēt religiosos relinqre mūdū. et diuitias mūdī z ecclesiastica beneficia resignare. z paupertatē voluntariā. p̄fiteri z cū h̄ ea dem docere z credere que docēt clerici. auferatur eis illa hereticorū suspitio q̄ p̄ sola auaricia possent opinari p̄dicta om̄ia a clericis ad inuenta cū vident illos esse testes eorum doctrine q̄ hec tpalia p̄ doctrina fidei reliqrūt. **Q**uarta q̄ habeāt in nobis aliquē stimulū correctiōis vt min⁹ audeāt peccare z studio suo officij sibi cōmissum exerceāt z instrua-

tur in aliquibz q̄ ignorāt z ad p̄niam p̄uocētur z in bono amplius roborent̄. **Q**uis ali⁹ argueret eoz vicia cū in simili morbo laborans aliū non presumat curare. iuxta illud **Medice cura teipm̄.** **I**te si cecus ceco ductum p̄stet zē. **Q**uinto q̄ sumus eoz coad iutores in subleuādo onere sibi imposito. vt sit eis h̄ portabilis. z iudiciū durissimum qd̄ fiet in his q̄ p̄sunt aliquo mō tolerabilis sentiat̄ in futuro supplēdo eoz vices. p̄dicādo. p̄sulendo. p̄fessiones audiēdo. vbi aliqui eoz minus sufficiūt. p̄ multitudine populū. vel p̄ p̄plexitate casuū minus ab aliquo ipe rito instrui p̄nt. vel parrochiani min⁹ faciūt q̄ debent vt q̄n eoz subditi timēt eis p̄fiteri ex cā aliqua sp̄ali. **S**exta si q̄s int̄ eos timore piculi in q̄ sunt q̄rit̄ p̄fugere ad statū tutiorem salutis. vel desiderio vite melioris vult ea que i mūdo sunt relinquere. z statū p̄fectōis euāgelice apprehēdere apd̄ viros religiosos p̄t qd̄ desiderat inuenire q̄ sint ordinis sui fideles obfuoatores. **S**ic **Loth** fugiēs ab excidio sodomoz p̄fugit ad puulam segor. i. humilē religionem saluandus.

Septima q̄ si imminerz aliquādo eccie necessitas vel pugna p̄tra hereticos vel alios oppressores fidelium. viri religiosi deberēt se p̄mpti⁹ exponere z quasi p̄mi in acie se opponere inimicis. sicut filij ruben z gad z manasse fuerūt fratrū suoz p̄pugnatores ad obtinendam terrā cū pace. **O**ctaua q̄ sunt apud deū intercessores p̄ orōnis studium. z vite meritū. z dñm sibi z alijs placabilē facientes p̄ venia peccatorū. p̄ gratia meritorū. p̄ amōne q̄rūcūq̄ maloz. p̄ gloria celestium p̄miorū facilius obrinēda. **Q**ue nobis prestare dignet̄ **Jesus xp̄us Amen.** **E**t hec ad p̄sens sufficiāt p̄ excusatione nostra contra calumnias exprobrantiū vel questiōes ignorantū. qua forma vel intentōne aliqua que vident̄ aliquādo minus intelligentibz quoquo modo reprehensibilia faciamus. **Q**ui autē voluerint possunt plura superaddere. et ista que hic posita sunt melius explanare. que sicut imp̄meditate ita z inordinate conscripsi. sicut tunc mee memorie occurrerunt. modo hoc modo illud sicut aduertere potest legens.

¶ Explicit libellus Apologeticus. id est. excusatorius.